

Wet werk en bijstand

Iedereen moet zoveel mogelijk in zijn eigen levensonderhoud voorzien met werken. Lukt dit niet, dan helpt de overheid u met werk zoeken. Zolang u geen werk hebt gevonden ontvangt u bijstand, via de Wet werk en bijstand (WWB).

Wanneer hebt u recht op bijstand?

Een bijstandsuitkering kunt u aanvragen als u in Nederland woont, niet genoeg inkomen of vermogen hebt om in uw levensonderhoud te voorzien en ook niet in aanmerking komt voor een andere uitkering. Met een bijstandsuitkering kunt u de periode totdat u weer een baan vindt overbruggen. Er is een aantal voorwaarden.

Voorwaarden bijstandsuitkering

U hebt in principe recht op een uitkering als:

- u rechtmatig in Nederland woont;
- u 18 jaar of ouder bent;
- u niet genoeg inkomen hebt om in uw levensonderhoud te voorzien;
- u geen beroep kunt doen op een andere uitkering;
- uw eigen vermogen niet boven een bepaald bedrag uitkomt.

Onder eigen vermogen valt niet alleen spaargeld, maar bijvoorbeeld ook een auto. Voor gezinnen is de grens € 11.370 en voor alleenstaanden € 5.685. Als u meer hebt dan dit bedrag, dan moet u dat eerst opmaken. De waarde van uw eigen huis valt ook onder uw vermogen. Van deze waarde wordt maximaal € 48.000 buiten beschouwing gelaten. Als de waarde van uw huis verminderd met de nog af te lossen hypotheek meer is dan € 48.000 kan de gemeente u een bijstandsuitkering toekennen op basis van een lening met uw huis als onderpand. De gemeente kan in dit geval een zogeheten krediethypotheek afsluiten.

Bovengenoemde bedragen gelden vanaf 1 januari 2012 en worden elk half jaar bijgesteld. De actuele bedragen vindt u op de website van het www.rijksoverheid.nl. Klik op de homepage op 'Onderwerpen' en kies vervolgens 'Bijstand' in het alfabetisch overzicht.

Ouderen van 65 jaar en ouder

Als u 65 jaar of ouder bent en uw inkomen onder het sociaal minimum ligt, dan kunt u in aanmerking komen voor de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO).

U vraagt de AIO aan bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Hoe vraagt u een bijstandsuitkering aan?

U vraagt een bijstandsuitkering aan bij UWV WERKbedrijf. UWV WERKbedrijf stuurt uw aanvraag door naar uw gemeente. Vraagt u bijstand aan voor uw gezin? Dan moeten alle gezinsleden het aanvraagformulier invullen en ondertekenen. U ontvangt vervolgens binnen acht weken een beschikking. Hierin staat of u de uitkering krijgt toegekend en hoe hoog uw uitkering zal zijn.

Zoekperiode voor jongeren tot 27 jaar

Bent u jonger dan 27 jaar, dan moet u eerst vier weken actief naar werk of een opleiding¹ zoeken. In die periode mag u nog geen bijstandsuitkering aanvragen. Als u tot een gezin behoort waartoe ook mensen van 27 jaar of ouder behoren, dan mag de uitkering wel alvast worden aangevraagd, maar moet u wel vier weken zoeken naar werk of een opleiding. Lukt het niet om werk te vinden en kunt u geen opleiding volgen? Dan mag u na deze vier weken een aanvraag voor een bijstandsuitkering indienen.

De gemeente maakt na die vier weken samen met u een plan van aanpak. Hierin staat:

- hoe u uw kansen op betaald werk kunt vergroten, bijvoorbeeld met een cursus of een werkstage;
- wat de gemeente daarbij van u eist en verwacht;

¹ Het zoeken naar een opleiding hoeft pas vanaf 1 juli 2012 actief te worden gecontroleerd.

Wet werk en bijstand

- hoe de gemeente u daarbij gaat helpen, en;
- wat de gevolgen zijn voor uw uitkering als u zich niet aan de afspraken houdt.

Krijgt u een uitkering toegekend? Dan gaat de uitkering in vanaf de eerste dag van de zoekperiode. U krijgt bij de toekenningsbrief ook het plan van aanpak toegestuurd. U moet zo snel mogelijk beginnen met de activiteiten die in uw plan van aanpak staan.

Voorschot na aanvragen bijstandsuitkering

Als u een bijstandsuitkering aanvraagt, kan het enige tijd duren voor u deze ontvangt.

U hebt recht op een voorschot van negentig procent van de uitkering. Dit voorschot wordt binnen vier weken na het aanvragen van de uitkering aan u uitbetaald. Tot het moment dat u uw eerste uitkering ontvangt, krijgt u dit voorschot elke vier weken opnieuw.

Bent u jonger dan 27 jaar? Dan kunt u tijdens de vier weken zoekperiode geen voorschot ontvangen.

Beschikking bijstandsuitkering

U ontvangt een beschikking waarin onder andere de hoogte van uw uitkering staat. Ook staat erin wat u moet doen om werk te vinden en welke ondersteuning u daarbij krijgt. Verder ontvangt u informatie waarin staat wat er gebeurt als u uw afspraken niet nakomt.

Bezwaar en beroep

Als u het niet eens bent met het besluit van de gemeente kunt u hiertegen bezwaar maken.

Dit kan ook als u vindt dat u te lang op een beslissing hebt moeten wachten.

U dient het bezwaar in bij het college van Burgemeester en Wethouders. U doet dit schriftelijk en binnen zes weken na ontvangst van het besluit. Als u het niet eens bent met de uitkomst van het bezwaar, kunt u binnen zes weken in beroep gaan bij de rechtbank.

Hoe vraagt u een AIO-aanvulling aan

Rond uw 65e verjaardag berekent de SVB hoeveel AOW u krijgt. Als blijkt dat u vanaf uw 65e waarschijnlijk te weinig inkomen hebt, ontvangt u daarover een brief van de SVB. Ook kunt u zelf een aanvraagformulier voor een AIO-aanvulling bij de SVB aanvragen.

Hoe hoog is uw bijstandsuitkering?

De hoogte van uw bijstandsuitkering is afhankelijk van de bijstandsnormen die twee keer per jaar worden vastgesteld en van uw inkomsten en van uw gezinssituatie. Uw inkomsten en die van uw gezinsleden, worden met een bijstandsuitkering aangevuld tot het normbedrag dat voor u geldt.

De gemeente bepaalt uiteindelijk de hoogte van de uitkering. In bepaalde gevallen kan het normbedrag worden verlaagd. Ook kan de gemeente toeslagen geven of besluiten de uitkering (voor een deel) uit te betalen in natura.

Normbedragen bijstand

De hoogte van bijstandsuitkering is gekoppeld aan bijstandsnormen. Deze normen zijn verschillend voor verschillende groepen:

- mensen van 21 jaar tot 65 jaar;
- mensen van 18 tot 21 jaar;
- mensen van 65 jaar en ouder;
- gezinnen;
- alleenstaande ouders;
- alleenstaanden.

Bijstand voor een gezin

Als gezin kunt u recht hebben op gezinsbijstand. U vormt een gezin met:

- uw partner en – als u die heeft – uw kinderen;
- uw meerderjarige kind(eren);
- de meerderjarige partner(s) van uw meerderjarige kind(eren).
- uw vader en/of moeder.

Als u samen met uw broer, zus, neef, nicht of een andere meerderjarige persoon samen in één huis woont en voor elkaar zorgt, kunt u ook recht hebben op gezinsbijstand.

U moet samen de bijstandsuitkering aanvragen. Inkomsten van alle gezinsleden tellen mee voor de bijstandsuitkering.

Wet werk en bijstand

Groepen	Hoogte uitkering
Gezin met gezinsleden tussen 21 en 65 jaar oud	100% van het minimumloon (samen)
Alleenstaande ouder tussen 21 en 65 jaar	70% van het minimumloon
Alleenstaande tussen 21 en 65 jaar	50% van het minimumloon
65 jaar of ouder	Aparte norm

Gezinnen, alleenstaanden ouders en alleenstaanden van 18 tot 21 jaar hebben recht op lagere uitkeringen.

Bijstandsnormen aangepast op 1 januari en 1 juli

Op 1 januari en op 1 juli wordt de hoogte van de bijstandsuitkering opnieuw vastgesteld. U kunt dan dus meer of minder geld ontvangen. De actuele hoogte van uw bijstandsuitkering kunt u vinden op www.rijksoverheid.nl. Kies op de homepage voor 'Onderwerpen' en kies daarna in het alfabetisch overzicht voor 'Bijstand'.

Toeslag voor alleenstaanden en alleenstaande ouders

Gemeenten kunnen alleenstaanden en alleenstaande ouders een toeslag geven van maximaal twintig procent van het netto minimumloon. Deze toeslag ontvangen zij bovenop het normbedrag. Informeer bij de gemeente naar de regels in de toeslagenverordening.

Bijstand in natura

Aan mensen die slecht in staat zijn hun geld zelf te beheren kan de gemeente bijstand in natura geven. De gemeente betaalt dan bijvoorbeeld de huur van een woning of de premie voor de zorgverzekering rechtstreeks aan de betreffende instantie.

Langdurigheidstoeslag

Als u lange tijd een bijstandsuitkering of een ander laag inkomen, tot maximaal 110% van het sociaal minimum heeft kunt u mogelijk een toeslag krijgen, de langdurigheidstoeslag. Deze toeslag ontvangt u bovenop uw uitkering.

U moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

- u bent tussen 21 en 65 jaar;
- u bent volgens de gemeente niet in staat met werk een hoger inkomen te krijgen;
- u bezit niet méér vermogen dan u voor de bijstand mag hebben;
- u ontving voor de afgelopen periode van twaalf maanden niet eerder een langdurigheidstoeslag.

De gemeenten bepalen zelf de hoogte van de langdurigheidstoeslag en bovendien hoe lang u minimaal al van een laag inkomen heeft moeten rondkomen.

Krijgt u een lagere bijstandsuitkering als u andere inkomsten hebt?

Uw bijstandsuitkering wordt verlaagd als u eigen inkomsten hebt. De bijstandsuitkering is immers een aanvullende uitkering die de inkomsten van u en uw gezinsleden aanvult tot het normbedrag dat voor u geldt.

Uw inkomsten kunnen bestaan uit:

- geld dat u verdient met werken;
- inkomsten in verband met werk, zoals een WW-uitkering;
- heffingskortingen van de Belastingdienst. Als 27 jaar of ouder bent, dan wordt de jonggehandicaptenkorting niet meegeteld.
- inkomsten van uw gezinsleden. Het loon dat kinderen jonger dan 16 jaar verdienen telt niet mee. Als kinderen van 16 en 17 jaar meer verdienen dan € 827,- per maand, dan telt het inkomen boven dit bedrag mee voor de bijstand. En inkomsten van thuiswonende kinderen van 18 jaar en ouder, die door het Rijk bekostigd

Wet werk en bijstand

onderwijs volgen of studiefinanciering of een tegemoetkoming voor schoolkosten (WTOS) krijgen of kunnen krijgen, tellen niet mee als het totaal (ook uit een baantje) niet hoger is dan € 1.023,42 netto per maand. Heeft uw studerende kind meer inkomsten? Dan tellen de inkomsten boven dit bedrag mee voor de bijstandsuitkering;

- (kinder)alimentatie.

Werken en bijstand

Afhankelijk van het gemeentelijk beleid kan een deel van uw loon niet worden meegeteld als inkomsten. U kunt voor zes maanden een kwart van uw salaris houden. Er is een maximum van € 190 per maand. Dit geldt niet voor jongeren van 18 tot 27 jaar.

Alleenstaande ouders van 27 jaar of ouder met een kind jonger dan 12 jaar kunnen daarna nog een periode van 30 aaneengesloten maanden recht hebben op een vrijlating van 12,5 % van hun inkomsten. Hiervoor geldt een maximum van € 120 per maand.

Vrijwilligerswerk

Als u vrijwilligerswerk doet, kunt u hiervoor een onkostenvergoeding krijgen. Als u 27 jaar of ouder bent mag u per maand maximaal € 150 houden zonder dat het gevolgen heeft voor uw bijstandsuitkering.

Per jaar is het maximum dat u mag behouden € 1500. Voorwaarde is dat de gemeente het vrijwilligerswerk nodig vindt voor uw re-integratie. Voor het overige vrijwilligerswerk geldt dat u van uw onkostenvergoeding maximaal € 95 per maand of maximaal € 764 per jaar mag houden.

Kunt u naast bijstand extra geld krijgen als u hoge kosten hebt?

Als u door omstandigheden hoge kosten hebt die u niet met uw uitkering kunt betalen, kan de gemeente u extra geld geven. Bijvoorbeeld als u door reuma extra stookkosten hebt of als u een bril of een gebitsprothese nodig hebt. U kunt dan bij de gemeente een beroep doen op bijzondere bijstand.

Voorwaarden bijzondere bijstand

De voorwaarden voor bijzondere bijstand kunnen verschillen per gemeente. De gemeente zal per geval bekijken of u bijzondere bijstand krijgt en zo ja in welke vorm.

Aanvragen bijzondere bijstand

Voordat u kosten maakt, kunt u bij de sociale dienst informeren of u hiervoor bijzondere bijstand kunt krijgen. De aanvraag zelf dient u in bij uw gemeente.

Bijzondere bijstand en ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

De gemeente kan aan mensen van 65 jaar en ouder en aan chronisch zieken en gehandicapten categoriale bijzondere bijstand geven. Als u tot één van deze groepen behoort en aan de overige voorwaarden voldoet, hoeft u niet aan te tonen dat u bijzondere hoge kosten moet maken. Een van de voorwaarden is dat u een inkomen hebt van ten hoogste 110% van de voor u geldende bijstandsnorm. Een gemeente is niet verplicht categoriale bijzondere bijstand te geven.

Wet werk en bijstand

Bijzondere bijstand voor gezinnen met kinderen voor maatschappelijke activiteiten en ontwikkeling

De gemeente kan voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen de kosten betalen voor deelname aan sport, culturele activiteiten of schoolspullen. De gemeente heeft een verordening voor bijzondere bijstand aan gezinnen met schoolgaande kinderen opgesteld. Hierin staat wat de gemeente biedt en onder welke voorwaarden. U kunt bij de gemeente informeren naar deze voorwaarden en de verordening opvragen.

andere mensen opeisen. Dat heet verhalen. Meestal gaat het om ouders, (ex-) echtgenoot of partner die verplicht zijn een gezinslid te onderhouden.

Bijstandsfraude

U pleegt fraude als u de gemeente niet goed informeert bij het aanvragen van een uitkering. Ook als u wijzigingen in uw situatie niet doorgeeft is er sprake van fraude. De gemeente stelt zelf de regels vast voor het bestrijden van fraude. Als het fraudebedrag hoger is dan € 10.000 doet de gemeente altijd aangifte bij de politie.

Wat zijn uw plichten bij een bijstandsuitkering?

Als u een bijstandsuitkering hebt, hebt u een aantal verplichtingen. U moet:

- als werkzoekende ingeschreven staan bij UWV WERKbedrijf;
- uw best doen om zelf in uw levensonderhoud te voorzien. Dit geldt ook voor uw partner en de overige gezinsleden die onder de WWB vallen;
- solliciteren naar alle soorten normaal werk. U moet ook solliciteren naar banen die niet direct aansluiten bij uw opleiding en ervaring;
- meewerken aan de ondersteuning die uw gemeente u geeft, zoals een sollicitatiecursus;
- meewerken aan huisbezoek en psychologische en medische onderzoeken als dit nodig is;
- de gemeente voorzien van juiste informatie. Bijvoorbeeld als u gaat samenwonen moet u dit aan de gemeente doorgeven. Dit heeft namelijk gevolgen voor de hoogte van uw uitkering;
- de gemeente kan een tegenprestatie naar vermogen verlangen.

Verlagen of stoppen bijstandsuitkering

Als u niet aan deze verplichtingen voldoet, kan de gemeente uw uitkering verlagen of stopzetten.

Terugvorderen bijstandsuitkering

Als u onterecht een uitkering hebt ontvangen of te veel uitkering hebt ontvangen, kan de gemeente geld van u terugvorderen. De gemeente kan (een deel van) het geld ook van

Moet u solliciteren als u een bijstandsuitkering hebt?

Als u een bijstandsuitkering ontvangt, bent u verplicht te solliciteren naar alle soorten normaal werk. U moet ook solliciteren naar banen die niet direct aansluiten bij uw opleiding en ervaring. Uw gemeente kan u tijdelijk ontheffen van deze sollicitatieplicht.

Tijdelijke ontheffing sollicitatieplicht

In sommige gevallen hoeft u tijdelijk niet te solliciteren. Uw gemeente geeft u dan een ontheffing van de sollicitatieplicht. Zij kan dit doen in de volgende situaties:

- U kunt als gevolg van individuele omstandigheden tijdelijk niet werken bijvoorbeeld omdat u moet zorgen voor een ernstig ziek familielid of omdat u zelf ziek bent;
- Als er volgens de gemeente andere dringende redenen zijn. Hierbij kan het gaan om de zorg voor kinderen. De gemeente moet voor alleenstaande ouders nagaan of er kinderopvang beschikbaar is.
- Als u alleenstaande ouder bent en één of meer kinderen jonger dan 5 jaar hebt, kunt u een ontheffing bij de gemeente aanvragen. De ontheffing duurt zolang uw jongste kind nog geen 5 jaar is, maar nooit langer dan 5 jaar. U hebt dan wel een scholingsplicht. Ieder half jaar controleert de gemeente of u voldoende doet om uw kansen op werk te vergroten.

Wet werk en bijstand

AIO en sollicitatieplicht

Ontvangt u een AIO-aanvulling en is uw partner nog geen 65 jaar? Dan heeft uw partner een re-integratie- of sollicitatieplicht. Uw gemeente kan uw partner begeleiden bij het vinden van een baan. Voor meer informatie kunt u terecht bij uw gemeente.

Kan de gemeente u helpen bij het vinden van werk?

Uw gemeente kan u helpen bij het vinden van werk. Zij kan u sollicitatiecursussen, opleidingen, taalcursussen of gesubsidieerd werk aanbieden. Uw gemeente kan u bijvoorbeeld een zogeheten participatieplaats aanbieden als u 27 jaar of ouder bent. Op een dergelijke plaats kunt u voor een periode van maximaal twee jaar met behoud van uw uitkering bij de gemeente of in het bedrijfsleven werken aan uw terugkeer op de arbeidsmarkt. Het is de bedoeling dat de gemeente maatwerk levert. Dit betekent dat de re-integratieactiviteiten goed moeten aansluiten bij uw persoonlijke situatie. U bent verplicht hieraan mee te werken.

Re-integratieverordening

De gemeente mag zelf bepalen hoe zij bijstandsgerechtigden helpt met het vinden van een baan. Een gemeente legt dit vast in een zogenoemde re-integratieverordening. Deze kunt u opvragen bij uw gemeente. In deze verordening kan zijn opgenomen dat u eenmalig een onbelaste stimuleringspremie krijgt als u bijvoorbeeld een opleiding hebt afgerond of aan het werk bent gegaan.

Mag u met een bijstands-uitkering naar het buitenland?

Als u een bijstandsuitkering hebt, hebt en jonger bent dan 65 jaar, mag u per kalenderjaar maximaal vier weken naar het buitenland met behoud van uw uitkering. Het maakt niet uit of u sollicitatieplicht hebt of niet.

Ouderen

Als u 65 jaar of ouder bent, mag u maximaal dertien weken per kalenderjaar naar het buitenland met behoud van uw AIO-aanvulling.

Melden vakantie

U meldt uw verblijf in het buitenland een aantal weken voor vertrek bij de sociale dienst en bij UWV WERKbedrijf. Als u een AIO-aanvulling ontvangt, meldt u dit bij de SVB.

Meer informatie

Deze brochure informeert u op hoofdlijnen over de WWB. Gemeenten voeren deze wet uit. Vragen over uw persoonlijke situatie of de regels die in uw gemeente gelden, kunt u stellen aan de sociale dienst of UWV WERKbedrijf. Kijk op www.werk.nl voor een lokale vestiging van UWV WERKbedrijf bij u in de buurt. Voor vragen over de AIO kunt u contact opnemen met de SVB. Hebt u verder nog vragen? Bel dan gratis met de Postbus 51 infolijn, tel. 0800-8051, of kijk op www.rijksoverheid.nl

Digitale uitgave van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Communicatie
Afdeling Publiek en Informatie

December 2011